

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue (Siun sote)

Päätös kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyä koskevassa asiassa

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) päätöksen 22.12.2022 (Dnro V/24703/2022) mukaan kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy ei toteutunut Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymässä lain edellyttämällä tavalla. Koska tilanne oli selkeästi lainvastainen, Valviralla oli perusteet antaa kuntayhtymälle määräys puutteiden korjaamisesta ja epäkohtien poistamisesta. Saatujen selvitysten mukaan kuntayhtymä oli tehnyt toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi ja pyrkinyt ensisijaisesti varmistamaan kiireellisen hoidon. Erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle (Siun sote). Näin ollen Valvira ei pitänyt tarkoituksenmukaisena antaa määräystä kuntayhtymälle vaan jatkaa hoitoon pääsyn valvontaa vuonna 2023 Siun sotessa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hoitoon pääsyn seurantatietojen 30.4.2023 mukaan hoitoa yli 6 kuukautta odottaneita potilaita oli Siun sotessa 942. Suurimmat suhteelliset määrät olivat kirurgian (450), silmätautien (413) ja korva-, nenä- ja kurkkutautien (63) erikoisaloilla.

Lisäksi yli 3 viikkoa niiden saapumisen jälkeen käsiteltyjä lähetteitä oli 30.4.2023 erityisesti silmätautien (249), kirurgian (65), sisätautien (48) ja psykiatrian (11) erikoisaloilla.

Ratkaisu

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto määrää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaiseksi 31.3.2025 mennessä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto määrää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen antamaan sille 16.4.2025 mennessä selvityksen siitä, miten hyvinvointialue on järjestänyt kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn lainmukaiseksi. Selvitykseen on liitettävä tietojärjestelmästä tulostetut luotettavat ja ajantasaiset seurantatiedot hoitoon pääsystä.

Perustelut

1 Asiassa saatu selvitys

Asian ratkaisu perustuu seuraavaan selvitykseen:

- Siun soten terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wilénin selvitys 19.9.2023, jonka liitteenä seurantatiedot Siun soten erikoissairaanhoidon pääsystä 31.8.

- Wilénin selitys 16.2.2024, jossa seurantatiedot Siun soten kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsystä 31.1.2024 taulukoissa 1 ja 2 olevin osin

1.1 Siun soten kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn tilanne 31.8.2023

Valvira pyysi 30.6.2023 selvityksen Siun soten kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn tilanteesta 31.8.2023, kaikista niistä omavalvonnallisista ja muista keinoista, joita on käytetty tai suunniteltu käytettäväksi, jotta hoitoon pääsy saadaan lain edellyttämälle tasolle, ja siitä, missä ajassa tämä tapahtuu. Tiedot tuli antaa myös perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavasta kiireettömästä erikoissairaanhoidosta. Valvira pyysi Siun sotea antamaan siitä lisäksi tarkemman selvityksen (esim. millaista ja missä laajuudessa hoitoa annetaan, potilasmäärät ja resurssit).

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wilénin mukaan silmätautien lääkäritoiminta on ulkoistettu 1.1.2023 Coronarille, joka ei ole kyennyt tarjoamaan riittävää määrää lääkäreitä toiminnan turvaamiseksi. Vuoden 2024 kilpailutus on valmisteilla, ja tilanteen toivotaan paranevan. Lasten silmätarkastuksiin on tulossa palveluseteli syksyllä 2023.

Kirurgiassa erityisesti lonkka- ja polviproteesileikkauksista on tehty ostopalvelusopimuksia yksityisten tuottajien kanssa. Kirurgiassa aloitetaan lokakuussa 2023 lisätyöt proteesi-, gastroentero- ja plastiikkakirurgisten jonojen purkamiseksi. Palvelusetelien käyttöä selvitetään erityisesti plastiikkakirurgiassa. Siun sotessa aloittaa 2023–2024 uusi verisuonikirurgi ja kaksi gastrokirurgia, joiden avulla kyseisten erikoisalojen jonot saataneen purettua. Yleisesti kirurgian jonot saataneen purettua vuoden 2024 loppuun mennessä.

Siun sote neuvottelee Järvi-Suomen Terveiden kanssa jonojen purkamisesta sieltä saatavalla työvoimalla. Siun sote on selvittänyt potilaiden ohjaamista yhteistyöalueen muihin sairaaloihin, ja heitä on jo ohjattu kiireettömän hoidon hoitopaikan valintaoikeuden perusteella kyseisiin sairaaloihin. Korva-, nenä- ja kurkkutauksissa koulutetaan kahta audionomia, jotka jo työskentelevät Siun sotessa, ja jonot lyhentyvät vuoden 2024 aikana.

Siun sote ei saa perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavasta erikoissairaanhoidosta (muistipoliklinikka) luotettavia tietoja. Asiaa selvitetään.

1.2 Siun soten selitys

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wilénin mukaan silmätautien lääkäritoiminnan kilpailutus on lähes valmis. Uudessa sopimuksessa on otettu huomioon myös jonojen lainmukaisuus. Kirurgian jonojen purkamiseksi on ostettu poliklinikkatoimintaa. Lähetekäsittelyyn ja jonojen tilanteeseen on kiinnitetty erityistä huomiota, ja jonojen hallintaan ja koko prosessin työstämiseen on palkattu erillinen henkilö.

Kirurgian hoitojonot saataneen purettua vuoden 2024 loppuun mennessä, ja silmätautien jonotilanne parantunee kilpailutuksella. Korva-, nenä- ja kurkkutautien jonot liittyvät kuulokojesovituksiin, ja kuulontutkimukseen on koulutettu

henkilöitä. Lisäksi työnjakoa on uudistettu niin, että audionomeilla on enemmän aikaa kuulolaitesovituksiin ja siihen liittyvään toimintaan.

Siun sote on käyttänyt toiminnan lainmukaisuuden parantamiseksi 15 miljoonaa euroa, josta terveys- ja sairaanhoitopalvelujen osuus on 4,9 miljoonaa. Hoitoketjuja on kehitetty tarkastelemalla potilaiden jonoon asettamista, heidän leikkauskelpoisuuttaan sekä vointiaan jonottaessa. Lisäksi jatkohoitopaikkojen saatavuutta on pyritty parantamaan. Wilénin mukaan kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy on lainmukaista vuoden 2024 lopussa.

2 Asian arviointi ja johtopäätökset

2.1 Sovellettavat säännökset

Terveydenhuoltolain 51 c §:n mukaan perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavan erikoissairaanhoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut toimintayksikköön. Pykälän 2 momentin mukaan hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavassa erikoissairaanhoidossa potilaan terveydentila ja sairauden ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kolmessa kuukaudessa siitä, kun hoidon tarve on arvioitu. Enimmäisaika saadaan ylittää enintään kolmella kuukaudella, jos lääketieteellisistä tai hammaslääketieteellisistä, hoidollisista tai muista vastaavista perustelluista syistä hoidon antamista voidaan lykätä potilaan terveydentilan vaarantumatta.

Terveydenhuoltolain 52 §:n 2 momentin mukaan hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön. Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erikoislääkärin arviointia tai erityisiä kuvantamis- tai laboratoriotutkimuksia, on arviointi ja tarvittavat tutkimukset toteutettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön. Pykälän 3 momentin mukaan hoidon tarpeen arvioinnin perusteella lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito ja neuvonta on järjestettävä ja aloitettava hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain 39 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä, tuottamisessa tai toteuttamisessa havaitaan asiakas- tai potilasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin tämän tai muun sosiaali- ja terveydenhuollon koskevan lain vastaista, valvontaviranomainen voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava.

2.2 Asian arviointi ja johtopäätökset

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja Susanna Wilénin selvityksen liitteenä ja selityksessä olevissa seurantatiedoissa on esitetty hyvinvointialueen kiireetöntä erikoissairaanhoidoa yli 6 kuukautta odottaneiden potilaiden lukumäärät samalla tavalla kuin THL:n seurantatiedoissa 30.4.2023 ja vastaavat tiedot läheteistä (yli 3 viikossa niiden saapumisesta käsitellyt). Taulukoissa 1 ja 2 on vertailtu hyvinvointialueen kokonaistilannetta ja Valviran selvityspyynnössä mainittujen ja eräiden muiden erikoisalojen tilannetta 30.4. ja 31.8.2023 sekä 31.1.2024. Suluissa on määrän suhteellinen osuus (prosenttia) kaikista hoitoa odottavista potilaista ja läheteistä.

Taulukko 1: läheteet, jotka on käsitelty yli 3 viikkoa niiden saapumisesta

Erikoisala	Lukumäärä 30.4.2023 (%)	Lukumäärä 31.8.2023 (%)	Lukumäärä 31.1.2024 (%)
kirurgia	65 (2,2)	392 (6,3)	54 (6,9)
psykiatria	11 (4,3)	17 (3,4)	1 (1,4)
silmätaudit	249 (13,1)	276 (8,3)	3 (0,8)
sisätaudit	48 (1,9)	102 (2,1)	17 (2,8)

Taulukko 2: hoitoa yli 6 kuukautta odottaneet potilaat

Erikoisala	Lukumäärä 30.4.2023 (%)	Lukumäärä 31.8.2023 (%)	Lukumäärä 31.1.2024 (%)
yhteensä	942 (20,5)	1403 (28,5)	1320 (23,6)
hammas-, suu- ja leukasairaudet	3 (2,2)	17 (10,9)	8 (5,6)
kirurgia	450 (25,7)	703 (37,3)	447 (23,1)
korva-, nenä- ja kurkkutaudit	63 (8,2)	115 (16,1)	139 (16,3)
silmätaudit	413 (28,7)	556 (33,6)	714 (36,2)

Siun sotessa on ollut 30.4. ja 31.8.2023 sekä 31.1.2024 suuri määrä potilaita, jotka ovat odottaneet kiireetöntä erikoissairaanhoidoa terveydenhuoltolaissa säädettyjen enimmäisaikojen yli. Ongelmia on useilla erikoisaloilla. Siun sote on pyrkinyt korjaamaan tilannetta kehittämällä toimintaansa, rekrytoimalla

20.3.2024

henkilökuntaa, teettämällä lisätoita, käyttämällä ostopalveluita ja palveluseteljiä, ohjaamalla potilaita hoitoon muualle ja ulkoistamalla toimintaansa, mutta tilanne ei ole parantunut lainmukaiseksi.

Siun soten ja aiemmin Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn ongelmat ovat jatkuneet kauan, ja tilanne on selkeästi lainvastainen niin kuin se oli 22.12.2022. Valvira katsoo näin ollen perustelluksi määrätä Siun sote järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy alueellaan lainmukaiseksi 31.3.2025 mennessä ja toimittamaan siitä Valviralle Ratkaisu-kohdan mukainen selvitys 16.4.2025 mennessä.

Valvira toteaa lisäksi, että Siun soten tulee huolehtia siitä, että hoitoon pääsyn seurantatiedot ovat luotettavia ja yksiselitteisiä.

Asian ratkaisussa sovelletut säännökset

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) 39 §:n 1 mom.
Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 51 c § ja 52 §:n 2–3 mom.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti.

Ratkaistu: 20.03.2024 Ratkaisija: Henriksson Markus Virka-asema: Ylijohtaja Esittelijät: Jormanainen Reijo, Lakimies Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liite

Valitusosoitus Itä-Suomen hallinto-oikeuteen

Jakelu

Siun soten terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuejohtaja
Siun soten aluehallitus

Tiedoksi

Itä-Suomen aluehallintovirasto, Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue

Lisätietojen antaminen

Lisätietoja antaa tarvittaessa lakimies Reijo Jormanainen, puh. 0295 209 320 (ei paikalla 25.3.–1.4.2024).